

Initiatif--Kusosa nki nge lenda sala, kuinga ve muntu kusonga nge ksalu Baleso 2

Disongidila:

L’initiatif to kusosa inki nge lenda sala, kele kumona mambu to ksalu ya fweti salama, ebuna kusala yonso ya nge lenda kusadisa na mambu yina, na ngolo ya Nzambi. Yo kele kusosa konso ntangu inki nge lenda sala ya ta sadisa, ebuna kulanda kusala yonso ya Nzambi ta songa nge. Kusala mpidina kele mbote ti yo sadisa luzingu ya bantu.

Passivité (contraire ya l’initiatif) kele kusosa ve inki nge lenda sala, to kumona mambu bonso nge lenda sala ata kima ve sambu na kusadisa. Ata nge ke na mambu nge lenda sala, nge yindula ve kusala yo. Nge kinga muntu kusonga nge inki kusala, to nge kaka tala ntangu bantu ya nkaka kele kusala. Kusala mpidina kele bumolo ti mbi, ebuna yo sadisa ata muntu mosi ve.

Kusonika baphrase yai kutula na salle sika nge ke longa:

Kusosa inki mutindu nge lenda sadisa!

Nge mosi yindula inki kusala—kuinga muntu kusonga nge ve!

Inki ksalu fweti kusalama? Sala yo kukonda kuinga muntu kusonga nge!

Konso sika nge kele, meka kusadisa!

Sosa mambote nge lenda sala, ebuna kaka sala yo!

Verse ya Bible kulonguka sambu na baleso yai zole:

Galatia 6:10 Yo yina, ntangu yonso ya beto ke mona mpila, beto sala bantu yonso mbote, nkutu bampangi na beto bakristo.

Efezo 5:16 Awa ya beno ke na ntangu ya mbote, beno sadila yo, sambu bilumbu yai ya beto kele yo kele ya mbi.

Nkunga kukwenda ti baleso yai: (Kuwa yo na DVD)

Nge zola kuvanda shampio ?

Nge zola kuvanda shampio?

Sosa inki nge lenda sala!

Tala inki ksalu ke kinga

Ebuna kaka sala yo!

Kuinga ve muntu kusonga nge

Kana nge kele mona yo

Kusala yo kaka ntangu yai

Nge ta vanda shampio!

Leso 1 Mfumu Davidi sosa bampila kusadisa kutunga nzo ya bisambu

Leso ya Bible ke monika na: 1 Bansangu 17:22; 28:11-12; ti 2 Bansangu 2:1 & 5; 3:2; 5:1; ti 7:1.

Kikuma ya Leso:

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde Davidi salaka yonso ya yandi lendaka kusadisa kutunga Nzo ya Bisambu ya nene sambu na lukumu ya Nzambi. Kiteso mosi, Nzambi zola beto kusosa bampila kusala mbote, ti kusadila konso okasio ya Yandi ta pesa beto. Ebuna bana ta kinga diaka ve bantu kusonga bo inki kusala, kansi bo mosi ta yantika kusosa bampila kusala mbote ti kusadisa na konso ksalu ya mbote.

Kuyantika Leso:

Histoire:

Kotoko zolaka kubula football. Kana yandi lalaka ndosi, yandi monaka bonso yandi vandaka kusala na ekipe national. Bantu yonso vandaka kutala yandi kubula football na televisio. Bandosi yina pesaka yandi kiese mingi.

Yandi vandaka kubula football mbote. Lumbu mosi, muntu ya vandaka kusosa bantu ya bulaka football mbote kwisaka kutala yandi. Universit  mosi ya nene tindaka muntu yina. Kisalu na yandi kusosa bantu ya bulaka football mbote mingi, bantu ya salaka ngolo mpi na nzo-nkanda ti na luzingu. Universit  yina pesaka yandi nswa kupesa bourse na bantu yina. Yai zolaka kutuba nde kana muntu ta sala football na ekipe ya Universit , bo ta kwenda na classe ya Universit —kukonda kufuta! Yai vandaka mpila ya Kotoko lenda manisa Universit , ata yandi vandaka na mbongo ve!

Muntu yina (na français bo binga yandi rekrutere), kwisaka na bwala ya Kotoko. Yandi monaka mpila Kotoko bulaka football. Yandi monaka nde Kotoko salaka mbote mingi! Na nima, yandi kwendaka kusolula ti balongi ya Kotoko. Yandi yulaka bo keti Kotoko mpi salaka ngolo na classe. Balongi ya Kotoko zabaka ve inki kutuba. Bo songaka kaka mawa. Bo monaka ve mpila kupesa mvutu ya mbote. Kieleka, Kotoko tulaka ngolo ve na classe.

Rekrutere kwendaka kutala Kotoko na nzo na yandi. Yandi kwisaka na nzo ya Kotoko bonso nzenza. Tii ntangu yina, Kotoko zabaka ve nde yandi vandaka rekrutere sambu na Universit . Rekrutere talaka Kotoko na fami na yandi. Bantu yonso vandaka kusala ngolo kusala madia, kansi Kotoko sadisaka ve. Ntangu yandi vandaka na zulu ya mesa, lutu kubwaka na ntoto. Kansi Kotoko niekaka ve kulokuta yo. Yandi kaka songaka leki na yandi nde, “Lokuta lutu yina sambu na mono!”

Lumbu na nima, rekrutere songaka Kotoko yandi vandaka nani. Ntete, Kotoko vandaka na kiese ya mingi. Yandi monaka nde yandi fweti baka bourse kukwenda na Universit . Kansi rekrutere bikisaka bwala ya Kotoko kukonda kupesa yandi promesse ya bourse.

Kotoko bakaka ve bourse ti yandi kwendaka ve kulonguka na université. Yandi vandaka na makasi na rekrutere yina, ebuna yandi manisaka ve école secondaire. Yandi salaka football ve na équipe nationale. Yandi vandaka na makasi sambu na yo, ebuna yandi buyaka konso kisalu.

Luzingu na yandi ya mvimba, yandi zwaka ve kisalu ya mbote. Luzingu na yandi ya mvimba, yandi vandaka nsukami. Kotoko monaka bonso rekrutere me yiba yandi. Kansi yo vandaka mpidina, to yandi kudiya yandi mosi? Inki beno banza?

Transitio na Leso ya Bible:

Histoire ya Kotoko ke bambukisa mono ya muntu mosi na kati ya Bible. Muntu yai zolaka kutunga nzo ya bisambu. Yandi zolaka yo ngolo, bonso Kotoko zolaka kubula football na équipe nationale. Bonso Kotoko, muntu yai monaka ve mpila kusala yina yandi yindulaka kusala. Kansi mpila yandi salaka na nima, yo vandaka mutindu ya nkaka. Muntu yai vandaka Davidi, Mfumu ya Israele. Beto mona histoire na yandi na 1 Bansangu kapu 17.

Malongi ya nene na lesu na bandambu 8:

1. Davidi zolaka kutunga nzo ya bisambu sambu na Nzambi. I Bansangu 17:1

Kutanga:

1 Bansangu 17:1

Ntangu Davidi kotaka na nzo na yandi ya kimfumu imene, kilumbu mosi yandi tubaka na profete Natani nde : “Tala, mono ke zinga mbote na nzo yai ya kutunga na mabaya ya sedre, kansi Sanduku ya Kuwakana ya Mfumu Nzambi ke bikala na nzo ya ntenta. Nki ngindu na nge?”

Kuyula:

- Davidi vandaka wapi?
(Na nzo na yandi)
- Nzo ya Mfumu Davidi vandaka ya inki mutindu??
(Na mabaya ya sedre, mabaya mosi ya kitoko, ya nsudi ya kitoko)
- Inki dibanza pesaka Davidi mpasi?
(Sanduku ya Kuwakana ya Mfumu Nzambi vandaka kaka na nzo ya ntenta.)
- Keti Davidi vandaka kaka kulala kuinga inki ta salama?
(Ikele ve. Yandi vandaka kuyindula to kusosa inki yandi lenda sala kunata lukumu na Nzambi.)
- Nani Davidi yulaka inki yandi yindulaka sambu na ngindu yina?
(Profete ya Nzambi zina ya Natani)

Kuyimba:

Kuyimba verse 1 ya nkunga ya kwenda ti lesu yai.

2. Ntete, Profete Natani yindulaka nde ngindu ya Davidi vandaka mbote kaka. I Bansangu 17:2

Kutanga:

1 Bansangu 17:2

Natani tubaka nde : “Sala yina ya nge me zola sambu Mfumu Nzambi kele ti nge.”

Kuyula:

- Profete Natani vutulaka Davidi inki mvutu?
(Sala yina ya nge me zola, sambu Mfumu Nzambi kele ti nge.)

Kusonga inki me salama:

Bana zole (Davidi ti Natani) sala théâtre kusonga inki me salama na verse 1 ti 2.
Na nima, bana yonso nikisa bantu na bo nde, “Ee! Kusala yo!”

3. Mpimpa yina, Nzambi songaka Natani nde Yandi zolaka ve Davidi kusala yo. I Bansangu 17:3-4

Kutanga:

1 Bansangu 17:3-6

3 Kansi na mpimpa Mfumu Nzambi tubaka na Natani nde :

4 Kwenda kutubila muntu na mono Davidi nde mono Mfumu Nzambi me tuba nde : ‘Nge ve muntu ta tungila mono nzo ya mono fweti zingaka.

Kuyula:

- Nani tubaka na Natani na mpimpa?
(Mfumu Nzambi)
- Inki Natani fweti tuba na Mfumu Davidi?
(Nde Nzambi me tuba, Nge ve muntu ta tungila Yandi nzo)
- Kana Nzambi me tuba “nge ve,” yai zola tuba nde ngindu kele mbote ve, to yo zola tuba nde ngindu kele mbote, kansi nge ve, kansi muntu ya nkaka ta sala yo?
(Nge ve, kansi muntu ya nkaka ta sala yo.)
- Keti nge mona nde mvutu yai lenda pesa Davidi discouragement?
(Ee. Mbala mingi na luzingu, mambu kwisila beto ya lenda pesa discouragement, ata ntangu ya beto ke meka kusala mbote.)

Kuyimba:

Bana yonso nikisa ntu ti tuba nde, “Ve, nge ve!”

4. Nzambi songaka Natani kusonga Davidi nde mwana na yandi ta tunga yo. I Bansangu 17:11-12

Kutanga:

1 Bansangu 17:11-12

11 Ntangu kilumbu na nge ya kufwa me lunga, ebuna bo zika nge na maziamu ya bankaka na nge, mono ta tula mwana na nge mosi mpenza na sika na nge, mono ta kumisa mpi kimfumu na yandi ngolo tii kuna.

12 Yandi muntu ta tungila mono nzo, kimfumu na yandi ta suka ve.”

Kuyula:

- Nani ta landa Mfumu Davidi na kimfumu?
(Mwana na yandi mosi)
- Inki mutindu ta vanda kimfumu na yandi?
(Ngolo tii kuna)
- Yandi ta sala inki?
(Yandi ta tungila Nzambi nzo bonso Davidi zolaka kusala.)

Kuyimba:

Nge ve, Davidi, kansi mwana na nge
Ta tunga nzo ya Nzambi.

Kusonga inki me salama:

Bana tatu (Davidi, mwana na yandi, ti Profeti Natani) sala théâtre. Natani tula diboko na zulu ya Davidi, ebuna yandi tuba nde, “Nge ve, Davidi”. Na nima, yandi tula diboko na zulu ya ntu ya mwana ya Davidi, ebuna yandi tuba nde, “Mwana na nge, yandi ta tunga nzo ya Nzambi.”

**4. Mvutu ya Davidi—Kusamba Nzambi, mpi kundima mutindu Yandi me zenga.
I Bansangu 17:19-20**

Kuyimba:

1 Bansangu 17:19-20

19 Mfumu Nzambi, nge me zolaka mono, yo yina nge me sala mambu yai yonso ya kuyituka sambu na kusonga lukumu na nge ya nene.

20 Mfumu, ya kieleka, muntu ya nkaka kele ve bonso nge, Nzambi ya nkaka mpi kele ve bonso nge mutindu bo songaka beto.

Kuyula:

- Na bisambu ya Davidi, keti yandi kele kubokuta?
(Ikele ve. Yandi pesa Nzambi nkembo, ti yandi ndima nde Nzambi zola yandi mingi.)
- Na kati ya banzambi mingi ya bantu ke sambaka, nani kele nene bonso Mfumu Nzambi?
(Ata mosi ve. Ya nkaka ikele ve bonso Yandi.)

Kusonga inki me salama:

Bana yonso nieka bonso bo ke samba, ebuna bo tuba nde, “Yo ke mbote, Mfumu, yo salama bonso Nge me songa mono.”

5. Ata Davidi lendaka ve kutunga Nzo-Nzambi, yandi sosaka bampila yonso ya yandi lenda kusadisa. Yandi yidikaka ti bumbaka bima mingi ya kitoko na mpila nde mwana na yandi Salomo lenda tunga yo. I Bansangu 22:2-5

Kutanga:

1 Bansangu 22:2-5

2 Davidi bingaka banzenza yonso yina vandaka kuzinga na ntoto ya Israele na kwisa, yandi pesaka bankaka na kati na bo kisalu ya kupasula matadi sambu na kutunga Nzo-Nzambi.

3 Davidi yidikaka bibende mingi sambu na kusala banzenzo ya kubula mabaya ya bakielo ti bima ya kukangila yo ; yandi bakaka mpi bibende mingi-mingi ya bronze

4 ti mabaya ya sedre ya bantu ya babwala Tire ti Sidoni kwisaka kupesa yandi.

5 Davidi yindulaka nde : “Nzo-Nzambi ya mwana na mono Salomo ta tunga yo fweti vanda ya kitoko mpenza ti ya lukumu na ntoto yonso ya mvimba. Kansi mwana na mono ya leki, yandi me zaba ntete kima ve. Mbote mono yidika bima ya kutungila Nzo-Nzambi.” Yo yina yandi sosaka bima mingi ntangu yandi me fwa ntete ve.

Yula:

- Songa bima tatu ya Davidi vandaka kuyidika to kubumba sambu na nzo-Nzambi. (Matadi ya kupasuka, mabaya ya Sedre, bibende sambu na banzenzo)
- Mwana na yandi Salomo vandaka bonso inki age ntangu yina? (Leki ya me zaba ntete kima ve. Yandi vandaka ntete ve na age ya yandi lenda sala kisalu ya nzo-Nzambi.)
- Sambu na inki nge banza Davidi salaka iniatif kusala mambu yina? (Na ntima yandi zolaka kusala yonso ya yandi lenda sambu na kusadisa.)

Kusonga inki me salama:

Kabisa bana na bandambu tatu. Ndambu mosi ta sala geste bonso bo ke pasula matadi. Ndambu ya zole ta sala geste bonso bo ke zenga mabaya. Ndambu ya tatu ta sala bageste bonso bo ke bumba bima yina yonso na ordre ya mbote.)

6. Davidi sadisaka na bampila ya nkaka mpi. Yandi pesaka mwana na yandi Salomo kikesa kutunga yo. I Bansangu 22:6-11, 14-19. Yandi bakaka lukanu na Nzambi, ti pesaka yo na Salomo.

Kutanga:

1 Bansangu 22:6-11

6 Davidi bingaka mwana na yandi Salomo, yandi songaka yandi na kutungila Mfumu Nzambi, Nzambi ya Israele, nzo.

7 Yandi tubaka na yandi nde : “Mwana na mono, mono vandaka na ngindu ya kutungila Mfumu Nzambi, Nzambi na mono, nzo.

8 Kansi Mfumu Nzambi songaka mono nde mono me monaka menga mingi na bitumba mingi-mingi ya mono nwanaka, mono me fwaka bantu mingi yo yina mono ve muntu ta tungila yandi nzo ya bantu ta kwisaka kusambila yandi.

9 Kansi yandi tubaka na mono nde : ‘Nge ta buta mwana ya bakala, yandi ta yalaka ntoto na ngemba. Mono ta pesa nzila ve na bambeni yina me ziunga yandi na kwisa kuyangisa yandi. Zina na yandi ta vanda Salomo sambu ntangu yandi ta vanda ntotila, bantu ya Israele ta vanda na ngemba, ntoto mpi ta vanda pima.

10 Yandi muntu ta tungila mono nzo. . .

11 “Ntangu yai mwana na mono, mbote Mfumu Nzambi na nge, kuvanda na nge; mpidina nge ta kuka kutungila yandi nzo mutindu yandi tubaka.

Kuyula:

- Davidi ke tuba na nani na baverse yai?
(Na Salomo, mwana na yandi)
- Davidi songaka Salomo kusala inki?
(Kutungila Mfumu Nzambi nzo)
- Inki nzala ya ntima na yandi Davidi songaka Salomo?
(Nde yandi zolaka kutunga nzo-Nzambi kansi Nzambi buyaka yandi kusala yo.)
- Sambu na inki Nzambi buyaka Davidi kusala yo?
(Sambu yandi me mona menga mingi, ti yandi me fwa bantu mingi na mvita.)
- Sambu na inki Nzambi ndimaka nde Salomo kusala yo?
(Nzambi ta pesa yandi mpila kuyala na ngemba.)

Kusonga inki me salama:

Repetitio ritimika: “Mono lendaka ve kutunga yo, kansi nge lenda sala yo!”

Kutanga:

1 Bansangu 22:14-19

14 “Sambu na Nzo-Nzambi, mono me sala ngolo, mono me zwa bakilo milio tatu (3,000,000 kg) ya wolo, kuluta bakilo milio makumi tatu (30,000,000 kg) ya arza ti bibende mingi-mingi ya bronze. Mono me yidika mpi mabaya ti matadi, nge lenda yika ya nkaka.

15 Nge kele mpi na bantu mingi ya ksalu; bantu ya nkaka me zaba mbote-mbote ksalu ya kupasula matadi ti ya kusala mabaya, bankaka me zaba mbote-mbote kusala ksalu

16 ya wolo, ya arza, ya bronze ti ya bibende ya nkaka. Ebuna ntangu yai, yantika ksalu; Mfumu-Nzambi kuvanda ti nge.”

Kuyula:

- Inki ke songa nde Davidi tulaka ngolo kusadisa Salomo kutunga nzo ya

bisambu?

(Yandi bumbaka bima mingi ya ntalu mingi, ti yandi zwaka bantu ya mbote ya kisalu.)

- Inki bima Davidi me bumba ya beto me wa kaka awa?
(Wolo ti arza, bibende ya ntalu mingi ti kitoko)

Kusonga inki me salama:

Bana zole lenda sala théâtre. Mosi kele Davidi ntangu yandi me nuna, ti ya nkaka mwana na yandi Salomo bonso jeune.

7. Salomo lungisaka nzala ya tata na yandi Davidi. Na nima Davidi kufwaka, Salomo sadilaka bima ya tata na yandi bumbaka sambu na kutunga nzo ya bisambu mosi ya kitoko sambu na Nzambi. 2 Bansangu 3:1-2, 5:1, 7:1.

Kutanga:

2 Bansangu 3:1-2

1-2 Ntotila Davidi, tata ya Salomo, vandaka me yidika ntete kisika ya kutungila Nzo-Nzambi. Bo fweti tunga yo na Yeruzalemi, na zulu ya ngumba ya Moria kisika ya Mfumu Nzambi monikaka na Davidi. Kisika yo yina mpi Arauna, muntu ya dikanda ya Yebusi, vandaka kututula ble na yandi. Ebuna na mvula ya iya ya kimfumu na yandi, na ngonda ya zole, Salomo yantikaka kutunga Nzo-Nzambi.

Kuyula:

- Salomo fweti tunga nzo-Nzambi wapi?
(Na Yerusalemi)
- Salomo me yala bamvula ikwa na ntwala yandi yantikaka kutunga nzo yina?
(Bamvula iya)

Kutanga:

2 Bansangu 5:1

Ntangu Salomo me manisa kutunga Nzo-Nzambi ya mvimba imene, yandi bakaka bima yonso yina ya tata na yandi Davidi pesaka na Mfumu Nzambi (arza, wolo ti bima ya nkaka ya mutindu na mutindu), yandi tulaka yo na nzo ya bo vandaka kubumba kimvwama ya Nzo-Nzambi.

1 Bansangu 17:1

Ntangu ntotila Salomo manisaka kusamba Nzambi imene, tiya katukaka na zulu, yo kwisaka kuyoka makabu yonso ya bo pesaka na zulu ya mesa-kimenga, ebuna lukumu ya Mfumu Nzambi fulukaka na nzo-Nzambi.

Mambu ya salamaka:

- Salomo tungaka nzo-Nzambi ti yandi manisaka yo.
- Yandi sambaka sambu na kupesa yo na Nzambi, ebuna lukumu ya Nzambi fulukaka na nzo yina.

Kusonga inki me salama:

Bana nikisa misapi na bo yantika na zulu tii na nsi, kusonga lukumu ya Nzambi vandaka kufulusa nzo ya bisambu.

Kumanisa histoire:

Tuba diaka (na nkufi yonso) malongi yai ya nene:

- Davidi salaka initiatif na mpila yandi monaka mambu ya mbote kusala, ebuna yandi mekaka kusala yo. Yandi zolaka kutunga nzo-Nzambi ya kitoko sambu na lukumu ya Nzambi.
- Kansi, Nzambi songaka Davidi nde yandi ve, kansi mwana na yandi ta tunga yo.
- Ata mpila yina, Davidi songaka initiatif, passivité ve. Yandi salaka yonso ya yandi lenda kuyidika na ntwala sambu mwana na yandi kutunga nzo yina.
- Na nima ya lufwa ya Davidi, mwana na yandi Salomo tungaka nzo yina, ti yandi sadilaka bima ya tata na yandi me yidika ti me bumba sambu na nzo yina. Ebuna kisalu ya Davidi yindulaka, yo salamaka. Ata Nzambi buyaka Davidi kutunga yo, Davidi vandaka kusadisa.
- Nzambi zola beto kusadila initiatif—kusosa mambu ya mbote kusala, ebuna kusala yonso beto lenda sambu na kusala yo, kusosa inki kisalu kele mfunu, ebuna kusosa mpila kusadisa. Yandi zola beto kusala mpidina kukonda kuinga muntu kusonga beto inki kusala.

Nsaka ya kele kulonga:

Pesa bana tanu carte ya bo lenda songa bana ya nkaka. Na zulu ya carte kele foto ya mwana mosi ya classe. Na nima ya carte kele histoire kutangila bana ya nkaka. Mwana lenda tanga yo, to yandi lenda nangula yo sambu nge kutanga yo. Histoire yina ta songa kana mwana na foto yina ke songa muntu proactive to passive.

Kana bo mona nde mwana ke songa initiatif, bo boka mbala mosi: “Proactive! Champio!”

Kana bo mona nde mwana ke songa passivité, bo boka mbala mosi: “Passif! Mbote ve!”

(Bamvutu ya mbote kele na envelope ya fioti na nima ya konso carte.) Kana bo mona nde mwana kele passif, bo songa inki yandi lenda sala na situatio yina kusonga initiatif ya kuluta.

Bahistoire sambu na bacarte yina:

Matilda ke na nzala kulamba mbote bonso mama na yandi. Yandi tala mama kulamba madia sambu na fami, kansi ata mbala mosi ve yandi meka kusadisa.

(Passif. Matilda lenda longuka kulamba kana yandi songa initiatif, ti yandi sadisa mama na yandi ntangu yandi kele kulamba.)

Kwame zola kuvanda diplomat ya ke sala sambu na Nations-Unies. Yandi waka nde longi na bwala penepene na yandi ke zaba français mbote. Konso mbala ya yandi lenda, Kwame kwenda kuvister longi yina. Yandi bondila longi kulonga yandi ata ndambu ya phrases ya français. Longi songaka Kwame nde kana yandi ta longa yandi, yandi fweti kwenda na mfinda kulokuta nkuni, kansi ata mpila yina, yandi landaka kaka kusala ti kulonguka na kiese.

(Initiatif! Kwame ta nunga sambu yandi ke sadila baokasio ya Nzambi ke pesa yandi kulonguka français mbote. Na nima, ntangu yandi mona mpila kulonguka français na nzo-nkanda, yandi ta sala mbote sambu yandi me yantika dezia kulonguka inki yandi lenda. Bonso Kwame ta zaba français mbote, yo ta sadisa yandi kukota na Université mpi kubaka ksalu ya mbote.)

Ntangu ya **Adjo** ke tambula kukwenda na nzo-nkanda konso lumbu, yandi mona bapoubelle mingi ke lala na ntoto. Kansi yandi buya kulokuta yo, sambu yina kele ksalu na yandi ve, ti muntu me songa yandi ve nde yandi fweti kusala yo.

(Passif. Bwala ya Adjo ke bikala kaka mvindu kuluta ti kuluta, sambu bonso Adjo, konso muntu ke mona nde yo kele ksalu na yandi ve kulokuta yo, ti muntu me songa yandi ve kusala yo. Ntangu Adjo luta bapoubelle yina, yandi kele kulonguka nde yandi lenda tala ksalu ya kele mfunu, kansi yandi lenda luta yo kukonda kusadisa. Adjo me longuka nde yandi fweti sala kaka ksalu ya bantu songa yandi—ata kima mosi ve na zulu na yo. Ebuna na fami, ti na nzo-nkanda, ti na dibundu, ti na luzingu ya mvimba, Adjo sala kaka yina ya yandi fweti, to kaka yina ya bantu songa yandi kusala. Yandi kuma muntu ya bumolo, ti mambu ya mbote kwisila yandi ve na luzingu na yandi.)

Adjei ke mona maths mpasi kulonguka. Kusala devoirs na yandi, yo lomba yandi ntangu mingi. Kansi ata yo lomba ntangu, yandi ke manisa badevoir yina, ti konso ntangu yandi tula ngolo kusala yo mbote.

(Proactive ! Adjei monaka maths mpasi, kansi yandi nungaka examen mbote sambu yandi me sala ngolo konso lumbu, ti yandi me tula ngolo kubakisa. Yandi nungaka mbote na nzo-nkanda, ti bana ya nkaka ya classe monaka yandi na luzitu, sambu bo zabaka nde yandi me sala ve trichérie.

Maria zola kusonika mikanda. Yandi ke tula ngolo kutanga mikanda yonso ya yandi lenda. Yandi ke na mbongo ve kulunga kusumba mikanda na yandi mosi, kansi yandi ke defaka mikanda na balongi. Yandi keba mikanda yina mbote, ti yandi tula ngolo kuvutula yo na nima yandi me manisa ti yo.

(Proactive! Maria ke songa nde yandi kele proactive, sambu yandi ke sala yina ya yandi lenda na preparatio kukuma musoniki. Bonso yandi ke tanga mikanda mingi, yandi ke mona bampila mingi ya bantu kele kusonika, yandi ke mona grammaire to mpila ya kusonika mbote, ti bampila ya nkaka kusonga bangindu. Yandi ke longuka bandinga ya mpa mpi. Yandi ta vanda ya kuyilama na occasio

ya ntete ya Nzambi kangula yandi kusionika.)

Devoir:

Yula bana, inki kele mpila mosi nge lenda songa iniatif na nzo-nkanda?
Na fami? Na dibundu? Devoir mono ke pesa beno bakristo, yo yai: Mposo yai,
beno sosa mpila mosi kusadila iniatif. Na mposo me kwisa, mono ta lomba beno
kusonga mpila mosi ya nge me sadila iniatif.

Kubinga bana na Yesu:

Keti nge me bakisa nde Nzambi me mona nde beto yonso vandaka na probleme
ya nene? Probleme yina vandaka sambu na masumu na beto, ti Yandi Nzambi
salaka iniatif kugulusa beto ti kumanisa probleme yina. Bible ke tuba nde beto
yonso me sala masumu, beto ke na lukumu ya Nzambi ve (Roma 3:23). Beto
lenda kudivulusa ve, kansi Nzambi salaka initiative kuvulusa beto. Yandi tindaka
mwana na Yandi mosi, Yandi kulumuka na zulu, Yandi kwisaka kukota na nsi-
ntoto, sambu na kukuma Mvulusi na beto.

Mwana na Yandi Yesu Kristo kufwaka sambu na masumu na beto, ebuna yandi
telamaka na lufwa! Yandi nungaka! Bantu mingi monaka Yandi na moyo diaka,
kiteso ya bilumbu 40. Na nsuka, Yandi vutukaka na Tata na yandi na zulu. Yandi
kele na moyo bubuyai. Yandi lenda kuwa nge kana nge binga zina na Yandi,
Yandi lenda gulusa nge bubuyai kana nge yamba Yandi na ntima na nge yonso.
Kana nge zaba ve nde nge me ndima yandi, kansi bubuyai nge zola kuzaba yo ya
kieleka, nge lenda samba kisambu bonso yai, na ntima na nge yonso:

*Tata na zulu, mono kwikila nde Nge tindaka Mwana na Nge Yesu Klisto
sambu na kugulusa mono. Yesu, matondo sambu Nge fwaka kufuta mfuka
ya masumu na mono. Matondo sambu Nge telamaka na lufwa. Mono
lomba nge sesepiyai kukota ntima ti luzingu na mono, kuvanda Mvulusi na
mono. Lolula masumu na mono yonso. Pesa mono moyo ya mpa na kati
ya Nge. Matondo sambu Nge me gulusa mono kaka ntangu yai. Na zina
ya Yesu, Amen!*

===

NSUKA YA LESO 1

===

Leso 2 Nkento ya Vanda na Maladi Sosaka Kubeluka

Histoire yai ya Bible ke monika na Luka 8:43-48

Kikuma ya Leso:

Na nsuka ya lesu yai, bana ta bakisa nde nkento ya vandaka na maladi, yandi me beluka sambu yandi kingaka ve mambu ya mbote kukwisa kusosa yandi, kansi yandi salaka na mpila mosi proactive kusosa Yesu. Kiteso mosi, Nzambi ke na kiese kana bantu na Yandi kaka vanda ve ya kuinga, kansi bo sala initiatif kusosa mpila kusala.

Kuyantika lesu (histoire kutangila bana):

Fami ya Emmanueli vandaka bansukami mpenza. Kaka kumona mpila ya kudia vandaka mambu ya nene. Banduku yonso ya Emmanueli, bafami na bo vandaka bansukami mpi. Konso lumbu, Emmanueli waka kubokuta na bo. “Mambu ya mbote ke kwisilaka beto ve! Beto ke na nzala kaka! Madia ikele ve! Sambu na inki Nzambi zola beto ve? Sambu na inki Yandi zola beto ve bonso bantu ya nkaka?” Ntangu Emmanueli waka kubokuta na bo, yandi vandaka kuyindula mpi. Inki kusala kana nge ikele nsukami?

Transitio kukota na lesu:

Histoire ya Emmanueli ke bambukisa mono ya nkento mosi na kati ya Bible. Beto tala histoire na yandi na Luka kapu 8. Bible ke songa ve zina na yandi, kansi yo ke songa nde yandi me bela ntangu mingi—bamvula 12 ya kumona mpasi.

Malongi ya nene na histoire yai na bandambu 6:

1. Nkento mosi belaka. Menga vandaka kubasika na mpila ya mbi, ti mpila kukanga yo vandaka ve.

KUTANGA:

Luka 8:43a

Nkento mosi ya maladi vandaka na kati ya bantu yina, menga vandaka kubasika yandi bamvula kumi na zole.

KUYULA:

- Nani vandaka na maladi?
(Nkento mosi)
- Inki vandaka maladi na yandi?
(Menga vandaka kubasika yandi na mpila ya vandaka normal ve.)
- Yandi me vandaka na maladi ntangu ikwa?
(Bamvula zole maladi)

KUSONGA INKI ME SALAMA:

Bana lenda sala geste bonso bo ke na maladi ebuna bo ke na ngolo ve. Bo bokuta na ndinga mosi ya ngolo nde, “Bamvula 12 mono me vanda na maladi!”

KUYIMBA:

Nkento me bela bamvula mingi. Yandi me lemba ngolo.

2. **Yandi me manisaka mbongo yonso na banganga nkisi, kansi muntu kusadisa yandi me monika ve.**

KUTANGA:

Luka 8:43b

Yandi manisaka mbongo na yandi yonso na baminganga, kansi ata munganga mosi ve belulaka yandi.

KUYULA:

- Yandi manisaka inki?
(Mbongo na yandi yonso)
- Yandi manisaka yo inki mutindu?
(Na baminganga mingi)
- Inki lusadisu yandi me mona?
(Ata lusadisu mosi ve. Yandi monaka ve munganga ya lenda belula yandi ve.)

KUSONGA INKI ME SALAMA:

Bana yonso sala geste bonso bo ke futa munganga mosi, ti ya nkaka, ti ya nkaka. Na nsuka, bo songa nde mbongo yonso na bo me mana.

KUYIMBA:

Yandi futaka minganga mingi. Tii mbongo manaka. Kansi lusadisu monikaka ve. Ai yai!

3. **Nkento yina kwisaka na nima na Yesu na mpila mosi ya pima. Yandi simbaka nsongi ya lele na Yandi, ebuna mbala mosi, menga kangamaka, ti yandi me beluka.**

KUTANGA:

Luka 8:44 Yandi kwisaka penepene na nima ya Yesu. Yandi simbaka nsongi ya lele na Yandi. Na ntangu yo yina kaka, maladi na yandi manaka.

KUYULA:

- Nkento yina kwisaka wapi?
(Penepene na nima ya Yesu)
- Yandi simbaka Yesu inki mutindu?
(Na nsongi ya lele na Yandi)
- Ntangu yandi simbaka nsongi ya lele ya Yesu, inki salamaka?
(Maladi na yandi manaka. Yandi me beluka.)

- Kubelula na yandi, yo salamaka na ntangu ikwa?
(Kaka na ntangu yandi simbaka nsongi ya lele ya Yesu)

KUSONGA INKI ME SALAMA:

Bana zola sala bageste na mwa-théâtre kusonga mpila nkento simbaka nsongi ya lele ya Yesu ti mpila yandi me beluka.

KUYIMBA:

Yandi simbaka kaka nsongi ya lele ya Yesu
Whoom! Yandi me beluka!

4. Yesu kangaka na nzila; yandi yulaka nani me simba Yandi.

KUTANGA:

Luka 8:45-46

45 Yesu yulaka nde : “Nani me simba Mono ?” Bantu yonso vandaka kubuya. Yo yina Piere tubaka nde: “Mfumu, bantu mingi ke ziunga-ziunga Nge, bo ke pusa-pusa Nge ndambu yonso.”

46 Kansi Yesu nde : “Muntu me simba Mono ; sambu mono me wa ndambu ya ngolo me basika na nitu na Mono.”

KUYULA:

- Keti Yesu zabaka nde muntu me simba lele na Yandi?
(Ee. Yandi yulaka nani me simba Yandi.)
- Sambu na inki bantu yonso ya nkaka buyaka yo?
(Bantu vandaka mingi ti bo yonso vandaka kupusa-pusa. Kansi ata bantu mingi simbaka Yandi, bo sosaka ve kusimba yandi bonso nkento yina.)
- Nani vutulaka ntete mvutu na Yesu?
(Piere. Yandi tubaka nde bantu mingi me simba Yesu sambu bantu vandaka kuziunga-ziunga Yandi ti kupusa-pusa.)
- Inki mutindu Yesu tubaka nde Yandi me zaba muntu me simba Yandi?
(Yandi waka ndambu ya ngolo kubasika na nitu na Yandi.)

KUSONGA INKI ME SALAMA:

Ndambu ya bana sala théâtre kusonga mambu beto me tanga—Yesu, nkento ya vandaka malade, Piere, ti bantu mingi ya vandaka kulanda Yesu. Mosi sala bonso Yesu. Ya nkaka kele kupusa-pusa. Na kati na bo, nkento mosi simba nsongi ya lele ya Yesu kaka ndambu. Ebuna Yesu balula ti yula nde, “Nani me simba Mono?” Mwana mosi sala bonso Piere kutuba nde bantu mingi ke ziunga-ziunga Yesu. Yesu vutula nde Yandi me wa ngolo basika, ebuna Yandi zaba nde muntu me simba Yandi.

KUYIMBA:

“Nani me simba Mono? Ngolo me basika na Mono.”

5. Nkento fukamaka na ntwala ya Yesu. Na boma ti kutekita, yandi ndimaka nde yandi me tulaka ngolo kusimba Yesu, yandi me beluka kaka na ntangu yina.

KUTANGA:

Luka 8:47

Nkento monaka nde mpila kele ve yandi na kubumbana. Yo yina yandi kwisaka ke tekita. Yandi fukamaka na makulu ya Yesu. Na meso ya bantu yonso yandi zabisaka Yesu sambu na nki yandi simbaka Yandi, ti nki mutindu yandi belukaka na mbala mosi.

KUYULA:

- Sambu na inki nkento kwisaka ti ndimaka nde yandi muntu me simba Yesu? (Yandi monaka nde mpila kubumbana vandaka ve.)
- Yandi kwisaka na kikesa to na boma? (Na boma. Yandi vandaka kutetika.)
- Yandi bakaka inki positio na nitu na ntwala ya Yesu? (Yandi fukamaka sambu na kusonga luzitu ti kudikulumusa.)
- Yandi tubaka inki mambu tatu?
(1. Nde yandi muntu simbaka Yesu, 2. Sambu na inki yandi simbaka Yandi, ti 3. Mpila yandi me beluka.)
- Yandi salaka yai wapi? (Na meso ya bantu yonso.)

KUSONGA INKI ME SALAMA:

Bana yonso fukama na ntwala ya Yesu bonso bo kele nkento yina. Bo tuba nde, “Mono simbaka nge, Yesu, ebuna mono me beluka.”

KUYIMBA:

“Mono simbaka Yesu, ti mono me beluka!”

6. Yesu tubaka nde lukwikilu ti iniatif yandi me songa, yo vandaka mbote.

KUTANGA:

Luka 8:48

Yesu tubilaka yandi nde : “Mama yai, lukwikilu na nge me belula nge. Kwenda mbote.”

KUYULA:

- Inki encouragement to kikesa Yesu pesaka nkento yina?
(Yandi tubaka nde lukwikulu na yandi me belula yandi. Yandi zodilaka yandi kukwenda ya mbote.)
- Inki mutindu nkento yai salaka iniatif?
(Yandi pusaka na kati ya bantu mingi sambu na kukuma penepene na Yesu,

ebuna yandi simbaka nsongi ya lele na Yandi.)

- Yesu tubaka nde yai songaka inki?
(Yo songaka lukwikilu. Yandi vandaka na yo kiese.)
- Inki mutindu iniatif nkento yai salaka, yo sadisaka yandi?
(Yandi me beluka.)
- Kana yandi salaka ve iniatif yina, inki zolaka kusalama?
(Yesu zolaka kuluta kaka. Yandi zolaka ve kubeluka.)

KUSONGA INKI ME SALAMA

Nge tanga diaka bandinga ya Yesu na verse 48b. Bana tuba na nima ya nge, ti bo songa musapi mosi sambu na konso phrase.

1. Mama yai,
2. Lukwikilu na nge me belula nge.
3. Kwenda mbote.

KUYIMBA:

Nkento salaka iniatif, ye Yesu belulaka yandi!

Kumanisa leso:

Nkento yai, yandi kaka kingaka ve. Yandi salaka iniatif kukwenda, kupusa, kukuma penepene na Yesu, kusimba Yandi. Ebuna yandi belukaka. Ebuna Yesu solulaka ti yandi. Ebuna Yesu tubaka nde Yandi zolaka lukwikilu na yandi.

Devoir:

Bambuka histoire ya Emmanuele, mwana ya nsukami ya beto tubaka na luyantiku ya leso. Inki mutindu yandi lenda sadila iniatif ya lenda sadisa nsukami na yandi? (*Longi, kuwa mabanza ya bana. Na kati ya bangindu bo lenda tuba ikele yai: Kusosa lusadisya ya Nzambi, kukuna jardin to ndambu bambuma ya kudia penepene na nzo, kulonguka kusala bima ya maboko ya yandi lenda teka, kusosa bisalu ya fioti ya bantu lenda futila yandi kusala, kulokuta bima ya yandi lenda teka, etc.*)

Nge ke na mfunu ya inki na luzingu na nge? Keti nge ta sala iniatif kusala mambu mosi sambu na yo? (*Longi, kuwa mabanza ya bana. Kana bo vutula nswalu ve, pesa ngindu ya nge mosi sambu na mambu mosi ya ke lomba nde nge kusala iniatif.*) Devoir mono ke pesa beno bakristo, yo yai: Na mposo yai, kinga ve muntu kusonga nge inki kusala, kansi yindula inki mpila nge lenda sala iniatif, ebuna sala yo.

Kubinga bana na Yesu:

Keti nge ke na kiese nde Nzambi salaka iniatif sambu na kuvulusa beto? Yandi zabaka nde mpila vandaka ve beto kudigulusa. Ebuna Yandi tindaka Mwana na Yandi mosi kubika zulu kukota nsi-ntoto na beto, sambu na kuvanda Mvulusi na beto. Mwana na Yandi Yesu kufwaka na zulu ya kulunsi sambu na kufuta mfuka ya masumu yonso na beto. Kansi Yesu me bikala ve na lufwa. Na nima ya bilumbu tatu, Yandi telemaka na lufwa. Bantu mingi monaka Yandi na moyo. Na nsuka, Yandi manisaka kisalu na Yandi na nsi-ntoto yai, ebuna Yandi vutukaka na Tata na Yandi na zulu. Yandi ke na moyo

bubuyai. Yandi ta gulusa nge kana nge ta kaka binga zina na Yandi na lukwikilu. Kaka lomba Yandi kuvanda Mvulusi na nge. Kana nge me ndima Yandi mutindu yina ve, kansi bubuyai nge me yilama, kaka sambu bisambu bonso yai na ntima ya nge yonso:

Tata na zulu, mono kwikila nde Nge tindaka Mwana na Nge Yesu Kristo sambu na kuvanda Mvulusi na mono. Yesu, matondo sambu Nge me fwa kukatula masumu na mono. Matondo sambu Nge telamaka na lufwa. Sesepiyai, mono lomba Nge kukota ntima ti luzingu na mono. Sukula ntima na mono na masumu yonso. Pesa mono moyo ya mpa na Nge. Matondo sambu Nge me gulusa mono kaka ntangu yai. Na zina ya ngolo ya Yesu, Amen.

===

NSUKA YA BALESO YONSO 2

===